

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ІВЧЕНКО ЮЛІЯ АНАТОЛІЇВНА

УДК: 330.341.1 + 330.322] : 334.7

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО–ІНВЕСТИЦІЙНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПОСТКОНФЛІКТНОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ**

Спеціальність 051 "Економіка"

Галузь знань 05 "Соціальні та поведінкові науки"

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Ю. А. Івченко

Науковий консультант – Кудріна Ольга Юріївна, доктор економічних наук, професор

Дисертація є ідентичною іншим примірникам дисертації

Суми – 2023

АНОТАЦІЯ

Івченко Ю.А. Забезпечення інноваційно–інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка МОН України, Суми, 2023.

Дисертаційну роботу присвячено вирішенню актуального науково-прикладного завдання розроблення і наукового обґрунтування теоретико-методичних засад та організаційно-економічних положень щодо забезпечення інноваційно–інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації.

В роботі вперше запропоновано модель забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства, яка передбачає імплементацію новітніх організаційних структур управління, бізнес-процесів, підходів до оцінювання інноваційно-інвестиційного потенціалу, механізму забезпечення, заходів з посилення економічної безпеки у практику підприємницької діяльності. Застосування даної моделі дозволяє підприємствам впроваджувати системні перетворення з метою активізації інноваційно-інвестиційної діяльності та підвищення рівня конкурентоспроможності на різних ринках. Таке комплексне впровадження структурних змін, завдяки взаємоузгодженості дій усіх підрозділів підприємства, забезпечує безпечний всебічний розвиток останнього. Реалізація моделі на практиці передбачає проведення аналізу передумов активізації інноваційно-інвестиційної діяльності, обґрунтування доцільності та оцінку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства, систему організаційно-економічних рішень щодо інтеграції моделі у діяльність підприємства, які менеджери підприємства здатні самостійно виконати.

Удосконалений теоретико-методичний підхід до оцінювання

інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в умовах пост конфліктних трансформацій на відміну від існуючих, крім оцінювання ресурсів, включає оцінку здатності суб'єкта підприємництва до провадження інноваційно-інвестиційної діяльності. Це надає можливість підприємству не тільки оцінити наявні ресурси і можливості їх реалізації, а й визначити ступінь здатності до системних перетворень, що є особливо актуальним для підприємств з великою історією, досвідом, які працюють у традиційних галузях і слабо налаштовані на зміни. Крім того, підхід передбачає оцінювання специфічних ризиків, які виникають в умовах постконфліктних трансформацій і раніше не враховувались. Застосування даного підходу дозволяє з'ясувати рівень інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства на основі визначення чотирьох оцінок: ресурсів, можливостей, здатностей і ризиків. При цьому перші три показники мають бути максимізованими, а ризики – мінімізованими.

В роботі запропоновано розширити класифікаційні ознаки при систематизації інноваційно-інвестиційних ризиків підприємства шляхом виокремлення ознаки «Ризики постконфліктних трансформацій». Це дозволяє включати до аналізу нові види ризиків, які виникають в соціо-політико-економічному середовищі в нових умовах господарювання. Така пропозиція дозволяє підвищити якість аналітичної діяльності підприємства та мінімізувати можливий руйнівний вплив нових видів ризиків.

Поглиблено теоретико-методичний підхід до формування системи цілей управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства, який, на відміну від існуючих, дозволяє деталізувати управлінські дії/рішення на стратегічному, тактичному й операційному рівнях та конкретизувати тактичні функціональні цілі у розрізі фінансової, виробничої, маркетингової сфер, сфери управління персоналом та сфери інформаційно-технічного забезпечення.

Набула подальшого розвитку ідентифікація елементів системи забезпечення економічної безпеки інноваційно-інвестиційного потенціалу

підприємства в частині розмежування управлінських рішень на функціональні та змістовні реакції та їх деталізації в контексті дій у ризикових ситуаціях, що дозволяє посилити економічну й інформаційну складові, обґрунтовано управляти ризиками, нарощувати власну наукову діяльність.

Набуло подальшого розвитку визначення структурно-логічної сутності дефініції інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства, під яким запропоновано розуміти складну динамічну систему взаємопов'язаних елементів (ідей, задумів, новацій, нових знань, ресурсів, факторів, умов, результатів тощо), яка визначає рівень здатності підприємства здійснювати інноваційну та інвестиційну діяльність в умовах, визначених можливостями зовнішнього і внутрішнього середовища. Таке визначення, на відміну від існуючих, дозволяє враховувати при оцінці потенціалу ідеї, задуми, новації, нові знання тощо; детерміновані можливості, які є відмінними для різних ринків, різних періодів тощо та конкретизувати рівень здатності здійснювати таку діяльність.

Розвинуто структурно-логічну сутність дефініції організаційно-економічного забезпечення управління інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємства в умовах постконфліктної трансформації шляхом: удосконалення категорійно-понятійного апарату та уточнення елементів механізму. Під організаційно-економічним механізмом управління інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємства в умовах постконфліктної трансформації запропоновано розуміти таку систему фінансових, технологічних та організаційних рішень, принципів, форм, методів, підходів і органів управління, які дозволяють здійснювати ефективний вплив на інноваційні та інвестиційні бізнес-процеси підприємства. Таке формулювання, на відміну від існуючих, дозволяє включати у систему організаційних і економічних зв'язків принципово нові технологічні рішення, які є необхідними саме в змінених умовах підприємництва; також, забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу

підприємства у визначенні конкретизоване у нових інноваційних, інвестиційних, технологічних, інформаційних та інших бізнес-процесах, що надає можливість уточнити й у подальшому формалізувати таку діяльність.

Теоретичні та методичні положення і висновки дисертаційної роботи доведені до рівня практичних пропозицій та рекомендацій, впроваджені в діяльність суб'єктів господарювання України: ТОВ «ФУРЛЕНДЕР ВІНДТЕХНОЛОДЖІ», ПрАТ «Карлівський машинобудівний завод», ТОВ «УК «ВІТРОПАРКИ УКРАЇНИ», ТОВ «Торговий Дім «Р-Трейд», ТОВ «ТЕЗАУРУС», що підтверджено актом і довідками про впровадження. Матеріали дослідження використані у навчальному процесі Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Реалізація авторських пропозицій дозволяє вирішувати актуальні завдання впровадження/активізації інноваційної та інвестиційної діяльності вітчизняними підприємствами, підвищення ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів, посилення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств, конкурентних позицій на ринках в умовах постконфліктної трансформації.

Ключові слова: *інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційний потенціал підприємства, економічна безпека, ризик, модель, організаційно-економічний механізм управління інноваційно-інвестиційним потенціалом, постконфліктні трансформації.*

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Публікації в монографіях

1. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye. Ensuring the Potential of Economic Security of the Enterprise in the Conditions of Hybrid Threats and Post-Conflict Transformation. *Social Transformations of the National Economy in the Context of European Integration Processes: Collective monograph* / Yu. Pasichnyk and others: [Ed. by Doctor of Economics Sciences, Prof. Lupenko Yu., Prof. Pasichnyk Yu.] Shioda GmbH, Steyr, Austria, 2019. 383 p. P. 293-304. ISBN 978-3-953794-

29-3. *Особистий внесок здобувача: уточнено особливості забезпечення потенціалу економічної безпеки підприємства в умовах гібридних загроз та постконфліктної трансформації.*

Публікації, що входять до НМБД Scopus:

2. Ivchenko, Yu., Ivchenko, Ye., Klius, Yu., Izhboldina, A. International approaches to organizing an internal control system at an enterprise in the digital era. *Economic Annals-XXI*, 185(9-10), 133-143. 2020 <https://doi.org/10.21003/ea.V185-13> **(SCOPUS)** *Особистий внесок здобувача: уточнено елементи управління системою внутрішнього контролю на підприємствах в умовах цифровізації.*

3. Ivchenko, Yu., Ivchenko Ye., Klius Y., Manukhina M., Melnik M. Development of the integrated innovation management approach at industrial enterprises in postconflict transformation. *Scientific Bulletin of National Mining University*. №2. P. 198-207. 2021 DOI:10.33271/nvngu/2021-2/198 **(SCOPUS)**. *Особистий внесок здобувача: уточнено елементи інтегрованого управління інноваціями на промислових підприємствах у постконфліктній трансформації.*

Публікації в наукових фахових виданнях України

4. Kudrina O., Ivchenko Yu. Improving the Model of Innovation and Investment Activity of Domestic Enterprises in the Context of Post-Conflict Transformations. *Цифрова економіка та економічна безпека : науково-практичний журнал*. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. 2023. № 6 (06). С. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.6-1> URL : <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/157> *Особистий внесок здобувача: запропоновано удосконалену модель інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.*

5. Івченко Ю.А. Enterprise Innovation and Investment Activities Risks Systematisation in the Context of Post-Conflict Transformations. *Вісник*

АНОТАЦІЯ

Івченко Ю.А. Забезпечення інноваційно–інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка МОН України, Суми, 2023.

Дисертаційну роботу присвячено вирішенню актуального науково-прикладного завдання розроблення і наукового обґрунтування теоретико-методичних засад та організаційно-економічних положень щодо забезпечення інноваційно–інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації.

В роботі вперше запропоновано модель забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства, яка передбачає імплементацію новітніх організаційних структур управління, бізнес-процесів, підходів до оцінювання інноваційно-інвестиційного потенціалу, механізму забезпечення, заходів з посилення економічної безпеки у практику підприємницької діяльності. Застосування даної моделі дозволяє підприємствам впроваджувати системні перетворення з метою активізації інноваційно-інвестиційної діяльності та підвищення рівня конкурентоспроможності на різних ринках. Таке комплексне впровадження структурних змін, завдяки взаємоузгодженості дій усіх підрозділів підприємства, забезпечує безпечний всебічний розвиток останнього. Реалізація моделі на практиці передбачає проведення аналізу передумов активізації інноваційно-інвестиційної діяльності, обґрунтування доцільності та оцінку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства, систему організаційно-економічних рішень щодо інтеграції моделі у діяльність підприємства, які менеджери підприємства здатні самостійно виконати.

Удосконалений теоретико-методичний підхід до оцінювання

інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в умовах пост конфліктних трансформацій на відміну від існуючих, крім оцінювання ресурсів, включає оцінку здатності суб'єкта підприємництва до провадження інноваційно-інвестиційної діяльності. Це надає можливість підприємству не тільки оцінити наявні ресурси і можливості їх реалізації, а й визначити ступінь здатності до системних перетворень, що є особливо актуальним для підприємств з великою історією, досвідом, які працюють у традиційних галузях і слабо налаштовані на зміни. Крім того, підхід передбачає оцінювання специфічних ризиків, які виникають в умовах постконфліктних трансформацій і раніше не враховувались. Застосування даного підходу дозволяє з'ясувати рівень інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства на основі визначення чотирьох оцінок: ресурсів, можливостей, здатностей і ризиків. При цьому перші три показники мають бути максимізованими, а ризики – мінімізованими.

В роботі запропоновано розширити класифікаційні ознаки при систематизації інноваційно-інвестиційних ризиків підприємства шляхом виокремлення ознаки «Ризики постконфліктних трансформацій». Це дозволяє включати до аналізу нові види ризиків, які виникають в соціо-політико-економічному середовищі в нових умовах господарювання. Така пропозиція дозволяє підвищити якість аналітичної діяльності підприємства та мінімізувати можливий руйнівний вплив нових видів ризиків.

Поглиблено теоретико-методичний підхід до формування системи цілей управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства, який, на відміну від існуючих, дозволяє деталізувати управлінські дії/рішення на стратегічному, тактичному й операційному рівнях та конкретизувати тактичні функціональні цілі у розрізі фінансової, виробничої, маркетингової сфер, сфери управління персоналом та сфери інформаційно-технічного забезпечення.

Набула подальшого розвитку ідентифікація елементів системи забезпечення економічної безпеки інноваційно-інвестиційного потенціалу

підприємства в частині розмежування управлінських рішень на функціональні та змістовні реакції та їх деталізації в контексті дій у ризикових ситуаціях, що дозволяє посилити економічну й інформаційну складові, обґрунтовано управляти ризиками, нарощувати власну наукову діяльність.

Набуло подальшого розвитку визначення структурно-логічної сутності дефініції інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства, під яким запропоновано розуміти складну динамічну систему взаємопов'язаних елементів (ідей, задумів, новацій, нових знань, ресурсів, факторів, умов, результатів тощо), яка визначає рівень здатності підприємства здійснювати інноваційну та інвестиційну діяльність в умовах, визначених можливостями зовнішнього і внутрішнього середовища. Таке визначення, на відміну від існуючих, дозволяє враховувати при оцінці потенціалу ідеї, задуми, новації, нові знання тощо; детерміновані можливості, які є відмінними для різних ринків, різних періодів тощо та конкретизувати рівень здатності здійснювати таку діяльність.

Розвинуто структурно-логічну сутність дефініції організаційно-економічного забезпечення управління інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємства в умовах постконфліктної трансформації шляхом: удосконалення категорійно-понятійного апарату та уточнення елементів механізму. Під організаційно-економічним механізмом управління інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємства в умовах постконфліктної трансформації запропоновано розуміти таку систему фінансових, технологічних та організаційних рішень, принципів, форм, методів, підходів і органів управління, які дозволяють здійснювати ефективний вплив на інноваційні та інвестиційні бізнес-процеси підприємства. Таке формулювання, на відміну від існуючих, дозволяє включати у систему організаційних і економічних зв'язків принципово нові технологічні рішення, які є необхідними саме в змінених умовах підприємництва; також, забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу

підприємства у визначенні конкретизоване у нових інноваційних, інвестиційних, технологічних, інформаційних та інших бізнес-процесах, що надає можливість уточнити й у подальшому формалізувати таку діяльність.

Теоретичні та методичні положення і висновки дисертаційної роботи доведені до рівня практичних пропозицій та рекомендацій, впроваджені в діяльність суб'єктів господарювання України: ТОВ «ФУРЛЕНДЕР ВІНДТЕХНОЛОДЖІ», ПрАТ «Карлівський машинобудівний завод», ТОВ «УК «ВІТРОПАРКИ УКРАЇНИ», ТОВ «Торговий Дім «Р-Трейд», ТОВ «ТЕЗАУРУС», що підтверджено актом і довідками про впровадження. Матеріали дослідження використані у навчальному процесі Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Реалізація авторських пропозицій дозволяє вирішувати актуальні завдання впровадження/активізації інноваційної та інвестиційної діяльності вітчизняними підприємствами, підвищення ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів, посилення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств, конкурентних позицій на ринках в умовах постконфліктної трансформації.

Ключові слова: *інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційний потенціал підприємства, економічна безпека, ризик, модель, організаційно-економічний механізм управління інноваційно-інвестиційним потенціалом, постконфліктні трансформації.*

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Публікації в монографіях

1. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye. Ensuring the Potential of Economic Security of the Enterprise in the Conditions of Hybrid Threats and Post-Conflict Transformation. *Social Transformations of the National Economy in the Context of European Integration Processes: Collective monograph* / Yu. Pasichnyk and others: [Ed. by Doctor of Economics Sciences, Prof. Lupenko Yu., Prof. Pasichnyk Yu.] Shioda GmbH, Steyr, Austria, 2019. 383 p. P. 293-304. ISBN 978-3-953794-

29-3. *Особистий внесок здобувача: уточнено особливості забезпечення потенціалу економічної безпеки підприємства в умовах гібридних загроз та постконфліктної трансформації.*

Публікації, що входять до НМБД Scopus:

2. Ivchenko, Yu., Ivchenko, Ye., Klius, Yu., Izhboldina, A. International approaches to organizing an internal control system at an enterprise in the digital era. *Economic Annals-XXI*, 185(9-10), 133-143. 2020 <https://doi.org/10.21003/ea.V185-13> **(SCOPUS)** *Особистий внесок здобувача: уточнено елементи управління системою внутрішнього контролю на підприємствах в умовах цифровізації.*

3. Ivchenko, Yu., Ivchenko Ye., Klius Y., Manukhina M., Melnik M. Development of the integrated innovation management approach at industrial enterprises in postconflict transformation. *Scientific Bulletin of National Mining University*. №2. P. 198-207. 2021 DOI:10.33271/nvngu/2021-2/198 **(SCOPUS)**. *Особистий внесок здобувача: уточнено елементи інтегрованого управління інноваціями на промислових підприємствах у постконфліктній трансформації.*

Публікації в наукових фахових виданнях України

4. Kudrina O., Ivchenko Yu. Improving the Model of Innovation and Investment Activity of Domestic Enterprises in the Context of Post-Conflict Transformations. *Цифрова економіка та економічна безпека : науково-практичний журнал*. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. 2023. № 6 (06). С. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.6-1> URL : <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/157> *Особистий внесок здобувача: запропоновано удосконалену модель інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.*

5. Івченко Ю.А. Enterprise Innovation and Investment Activities Risks Systematisation in the Context of Post-Conflict Transformations. *Вісник*

Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Науковий журнал. Київ: вид-во СХУ ім. В. Даля. 2023 р. № 2(278). с.39-43.

6. Кудріна О.Ю., Івченко Ю.А. Organisational and Economic Mechanism for Ensuring the Innovation and Investment Potential of an Enterprise in the Context of Post-Conflict Transformation. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. № 69 (2023). С. 24-30. URL : <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/288376> *Особистий внесок здобувача: запропоновано складові організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації*

7. Галгаш Р. А. Івченко Ю. А. Об'єктивні передумови розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств регіону. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. № 2 (232). 2017. С 23-27. *Особистий внесок здобувача: конкретизовано об'єктивні передумови розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств.*

8. Белоусов Я.І., Белоусова Л.І., Івченко Ю.А. Деякі аспекти формування інвестиційного потенціалу в трансформаційній економіці України – соціально-економічний аспект. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. № 4 (245). 2018. С. 31-35. *Особистий внесок здобувача: конкретизовано соціально-економічні аспекти формування інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств у трансформаційній економіці України.*

9. Івченко Ю.А., Івченко Є.А., Ключ Ю.І. Визначення мети управління інноваціями на промислових підприємствах в умовах постконфліктної трансформації. Вісник ОНУ. Серія «Економіка», 2020. Т. 25, Вип. 4 (83). С. 75-81. *Особистий внесок здобувача:окреслено цілі управління інноваціями на промислових підприємствах в умовах постконфліктної трансформації.*

10. Івченко Ю.А., Івченко Є.А., Ключ Ю.І. Аналіз інституційних факторів підвищення економічної безпеки інноваційної діяльності промислових

Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Науковий журнал. Київ: вид-во СХУ ім. В. Даля. 2023 р. № 2(278). с.39-43.

6. Кудріна О.Ю., Івченко Ю.А. Organisational and Economic Mechanism for Ensuring the Innovation and Investment Potential of an Enterprise in the Context of Post-Conflict Transformation. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. № 69 (2023). С. 24-30. URL : <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/288376> *Особистий внесок здобувача: запропоновано складові організаційно-економічного механізму забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації*

7. Галгаш Р. А. Івченко Ю. А. Об'єктивні передумови розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств регіону. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. № 2 (232). 2017. С 23-27. *Особистий внесок здобувача: конкретизовано об'єктивні передумови розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств.*

8. Белоусов Я.І., Белоусова Л.І., Івченко Ю.А. Деякі аспекти формування інвестиційного потенціалу в трансформаційній економіці України – соціально-економічний аспект. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. № 4 (245). 2018. С. 31-35. *Особистий внесок здобувача: конкретизовано соціально-економічні аспекти формування інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств у трансформаційній економіці України.*

9. Івченко Ю.А., Івченко Є.А., Ключ Ю.І. Визначення мети управління інноваціями на промислових підприємствах в умовах постконфліктної трансформації. Вісник ОНУ. Серія «Економіка», 2020. Т. 25, Вип. 4 (83). С. 75-81. *Особистий внесок здобувача:окреслено цілі управління інноваціями на промислових підприємствах в умовах постконфліктної трансформації.*

10. Івченко Ю.А., Івченко Є.А., Ключ Ю.І. Аналіз інституційних факторів підвищення економічної безпеки інноваційної діяльності промислових

підприємств регіону. *Бізнес-навігатор*, 2020. Вип. 2. С. 35-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2020_2_9. *Особистий внесок здобувача: уточнено елементи інституційного середовища інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.*

11. Івченко Ю.А. Івченко Є.А. Теоретичні засади забезпечення потенціалу економічної безпеки підприємства в умовах гібридних загроз та постконфліктної трансформації. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. №1 (257). С. 32-39. *Особистий внесок здобувача: уточнено зміст управління економічною безпекою підприємства в умовах гібридних загроз та постконфліктної трансформації.*

12. Івченко Є.А., Івченко Ю.А. Дослідження принципів побудови та функціонування системи економічної безпеки підприємства. *Управління проєктами та розвиток виробництва*. Зб. наук.пр. Луганськ (Северодонецьк): вид-во СХУ ім. В.Даля, 2017. №1(61). С. 46-51. *Особистий внесок здобувача: систематизовано принципи побудови та функціонування системи економічної безпеки підприємства*

13. Івченко Ю.А., Івченко Є.А., Ключ Ю.І. Виникнення структурних зрушень та їх вплив на економічну безпеку промислових підприємств регіону внаслідок постконфліктної трансформації. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*, 2019. Т. 24, Вип. 5 (78). С. 75–81. *Особистий внесок здобувача: визначено стратегічні напрями розвитку підприємств в умовах невизначеності.*

14. Івченко Ю.А., Івченко Є.А., Мартинов А.А. Методологічні засади діагностування трансформацій системи економічної безпеки підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2020. № 6 (262). С. 31-37. *Особистий внесок здобувача: уточнено складові методологічного інструментарію діагностування трансформацій системи економічної безпеки підприємства.*

Тези доповідей на наукових конференціях

1. Івченко Ю.А., Івченко Є.А. Система економічної безпеки в сучасних умовах. *Технологія-2016* : матеріали Міжнар. наук.-техн. конф., 22-23 квіт. 2016 р., Ч. II. [укл. : Тарасов В.Ю.]. Сєверодонецьк : [Східноукр.нац.університет ім. В.Даля], 2016. 243 с. *Особистий внесок здобувача: уточнено елементи системи економічної безпеки в сучасних умовах.*

2. Івченко Ю.А. Об'єктивні передумови розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва*: Матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 25 листопада 2016 року). Х.: ХНАДУ. Т. 3. 297 с. С.204-206.

3. Івченко Ю.А., Галгаш Р. А. Інноваційно-інвестиційний потенціал промислових підприємств та засоби його забезпечення. *Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 трав. 2017 р. Одеса: Бондаренко М. О. С. 96-97. *Особистий внесок здобувача: уточнено сутність інноваційно-інвестиційного потенціалу промислових підприємств та засоби його забезпечення.*

4. Івченко Ю.А., Івченко Є.А. Розвиток економічної безпеки як фундаментальної категорії. *Децентралізація публічного адміністрування в умовах інтеграції України до Європейської спільноти: проблеми та перспективи*: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. викладачів, співробітників ВНЗ і наукових організацій, магістрантів, аспірантів, докторантів, представників громадських організацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств та інших установ. (м. Сєверодонецьк, 7 жовтня 2017 р.). Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. 236 с. *Особистий внесок здобувача: досліджено еволюцію визначення економічної безпеки.*

5. Івченко Ю.А. Забезпечення потенціалу економічної безпеки підприємства в умовах постконфліктної трансформації. *Національні*

особливості та світові тенденції управління та адміністрування на макро-, мезо- і мікрорівнях економіки: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 9 листопада 2019 р.). Дніпро: ПДАБА, 2019. 236 с. С.79-81.

6. Івченко Ю.А. Забезпечення потенціалу економічної безпеки підприємства в умовах воєнного стану. Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону: збірник тез доповідей V міжнародної науково-практичної конференції (м. Сєверодонецьк, 27 квітня 2022 року). Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2022. 153 с. С. 82-83.

ABSTRACT

Ivchenko Yu. Ensuring the innovation and investment potential of the enterprise in the conditions of post-conflict transformation. – Qualifying scientific paper. The manuscript.

Thesis for granting the Degree of Doctor of Philosophy in specialty 051 "Economics" field of knowledge 05 "Social and behavioral sciences". – Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, Ministry of Education and Science of Ukraine, Sumy, 2023.

The dissertation is dedicated to the solution of the actual scientific and applied task of developing and scientific substantiation of theoretical and methodological principles and organizational and economic provisions for ensuring the innovation and investment potential of the enterprise in the conditions of post-conflict transformation.

In the work, for the first time, a model of ensuring the innovation and investment potential of the enterprise is proposed, which involves the implementation of the latest organizational management structures, business processes, approaches to the assessment of innovation and investment potential, the mechanism of provision, measures to strengthen economic security in the practice of entrepreneurial activity. The application of this model allows

enterprises to implement system transformations in order to activate innovation and investment activities and increase the level of competitiveness in various markets. Such comprehensive implementation of structural changes, thanks to the mutual coordination of actions of all units of the enterprise, ensures the safe comprehensive development of the latter. The implementation of the model in practice involves an analysis of the prerequisites for the activation of innovation and investment activity, justification of the feasibility and assessment of the innovation and investment potential of the enterprise, a system of organizational and economic decisions regarding the integration of the model into the enterprise's activities, which the enterprise managers are able to independently perform.

An improved theoretical and methodological approach to the assessment of the innovation and investment potential of an enterprise in the conditions of post-conflict transformations, in contrast to the existing ones, in addition to the assessment of resources, includes the assessment of the ability of the business entity to carry out innovation and investment activities. This enables the enterprise not only to assess the available resources and the possibilities of their implementation, but also to determine the degree of ability to system transformations, which is especially relevant for enterprises with a long history and experience that work in traditional industries and are weakly adjusted to changes. In addition, the approach provides for the assessment of specific risks that arise in the conditions of post-conflict transformations and were not taken into account before. The application of this approach allows you to find out the level of innovation and investment potential of the enterprise based on the definition of four assessments: resources, opportunities, abilities and risks. At the same time, the first three indicators should be maximized, and risks should be minimized.

In the work, it is proposed to expand the classification features in the systematization of innovation and investment risks of the enterprise by distinguishing the feature "Risks of post-conflict transformations". This makes it possible to include in the analysis new types of risks that arise in the socio-political-economic environment in new economic conditions. Such a proposal

allows you to improve the quality of the enterprise's analytical activities and minimize the possible destructive impact of new types of risks.

An in-depth theoretical and methodological approach to the formation of a system of goals for the management of innovative and investment activity of the enterprise, which, unlike the existing ones, allows to detail managerial actions/decisions at the strategic, tactical and operational levels and to specify tactical functional goals in terms of financial, production, and marketing spheres, areas of personnel management and areas of information and technical support.

The identification of the elements of the system for ensuring the economic security of the enterprise's innovation and investment potential has gained further development in terms of the division of management decisions into functional and meaningful reactions and their detailing in the context of actions in risky situations, which allows to strengthen the economic and informational components, reasonably manage risks, and increase one's own scientific activity.

The definition of the structural and logical essence of the definition of the innovation and investment potential of the enterprise, under which it is proposed to understand a complex dynamic system of interconnected elements (ideas, ideas, innovations, new knowledge, resources, factors, conditions, results, etc.), which determines the level of ability, has gained further development enterprises to carry out innovative and investment activities in the conditions determined by the possibilities of the external and internal environment. This definition, unlike the existing ones, allows you to take into account ideas, innovations, new knowledge, etc. when evaluating the potential; deterministic capabilities that are distinct for different markets, different periods, etc. and specify the level of ability to carry out such activities.

The structural and logical essence of the definition of the organizational and economic management of the innovation and investment potential of the enterprise in the conditions of post-conflict transformation has been developed by: improving the categorical and conceptual apparatus and clarifying the elements of the mechanism. Under the organizational and economic mechanism of managing the

innovation and investment potential of the enterprise in the conditions of post-conflict transformation, it is proposed to understand such a system of financial, technological and organizational solutions, principles, forms, methods, approaches and management bodies that allow effective influence on the innovation and investment business processes of the enterprise. This formulation, in contrast to the existing ones, allows to include fundamentally new technological solutions in the system of organizational and economic relations, which are necessary precisely in the changed conditions of entrepreneurship; also, ensuring the innovation and investment potential of the enterprise in the definition is specified in new innovation, investment, technological, information and other business processes, which provides an opportunity to clarify and further formalize such activity.

The theoretical and methodological provisions and conclusions of the dissertation have been brought to the level of practical proposals and recommendations, implemented in the activities of business entities of Ukraine: LLC "FURLANDER WIND TECHNOLOGY", PJSC "Karlivskiyi Machine-Building Plant", LLC "UK WIND PARKS OF UKRAINE", LLC "R-Trade Trading House", LLC "THESAURUS", which is confirmed by the act and certificates of implementation. The research materials were used in the educational process of Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko.

The implementation of the author's proposals allows solving the urgent tasks of implementing/activating innovative and investment activities by domestic enterprises, increasing the efficiency of innovation and investment projects, strengthening the innovation and investment potential of enterprises, competitive positions on the markets in the conditions of post-conflict transformation.

Key words: innovations, investments, innovation and investment potential of the enterprise, economic security, risk, model, organizational and economic mechanism of management of innovation and investment potential, post-conflict transformations.

LIST OF APPLICANT'S PUBLICATIONS

Publications in monographs

1. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye. Ensuring the Potential of Economic Security of the Enterprise in the Conditions of Hybrid Threats and Post-Conflict Transformation. *Social Transformations of the National Economy in the Context of European Integration Processes*: Collective monograph / Yu. Pasichnyk and others: [Ed. by Doctor of Economics Sciences, Prof. Lupenko Yu., Prof. Pasichnyk Yu.] Shioda GmbH, Steyr, Austria, 2019. 383 p. P. 293-304. ISBN 978-3-953794-29-3.

Publications included in the Scopus

2. Ivchenko, Yu., Ivchenko, Ye., Klius, Yu., Izhboldina, A. International approaches to organizing an internal control system at an enterprise in the digital era. *Economic Annals-XXI*, 185(9-10), 133-143. 2020 <https://doi.org/10.21003/ea.V185-13> (**SCOPUS**)

3. Ivchenko, Yu., Ivchenko Ye., Klius Y., Manukhina M., Melnik M. Development of the integrated innovation management approach at industrial enterprises in postconflict transformation. *Scientific Bulletin of National Mining University*. №2. P. 198-207. 2021 DOI:10.33271/nvngu/2021-2/198 (**SCOPUS**).

Articles in professional scientific journals of Ukraine

4. Kudrina O., Ivchenko Yu. Improving the Model of Innovation and Investment Activity of Domestic Enterprises in the Context of Post-Conflict Transformations. *Digital economy and economic security: a scientific and practical journal*. Black Sea Research Institute of Economics and Innovation, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko. 2023. № 6 (06). P. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.6-1> URL : <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/157>

5. Ivchenko Yu. Enterprise Innovation and Investment Activities Risks Systematisation in the Context of Post-Conflict Transformations. *Bulletin of the Eastern Ukrainian National University named after Volodymyr Dal*. Scientific

journal. Kyiv: SNU publishing house named after V. Dalya. 2023 p. № 2(278). p. 39-43.

6. Kudrina O., Ivchenko Yu. Organisational and Economic Mechanism for Ensuring the Innovation and Investment Potential of an Enterprise in the Context of Post-Conflict Transformation. Collection of scientific papers of the Cherkasy State University of Technology. Series: Economic Sciences. № 69 (2023). P. 24-30. URL : <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/288376>

7. Galgash R., Ivchenko Yu. Objective prerequisites for the development of innovation and investment potential of enterprises in the region. Bulletin of the Eastern Ukrainian National University named after Volodymyr Dal. № 2 (232). 2017. P. 23-27.

8. Belousov Ya., Belousova L., Ivchenko Yu. Some aspects of the formation of investment potential in the transformational economy of Ukraine are socio-economic aspects. Bulletin of the Eastern Ukrainian National University named after Volodymyr Dal. № 4 (245). 2018. P. 31-35.

9. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye., Klius Y. Determination of the goal of innovation management at industrial enterprises in the conditions of post-conflict transformation. ONU Bulletin. Series "Economics", 2020. Vol. 25, Issue 4 (83). P. 75-81.

10. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye., Klius Y. Analysis of institutional factors of increasing the economic security of innovative activity of industrial enterprises of the region. Business navigator, 2020. Vol. 2. P. 35-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2020_2_9.

11. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye. Theoretical principles of ensuring the economic security potential of the enterprise in conditions of hybrid threats and post-conflict transformation. Bulletin of the Eastern Ukrainian National University named after Volodymyr Dal. 2020. №1 (257). P. 32-39.

12. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye. Study of the principles of construction and operation of the economic security system of the enterprise. Project management

and production development: Coll. science Luhansk (Severodonetsk): SNU publishing house named after V. Dalya. 2017. №1(61). P. 46-51.

13. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye., Klius Y. The emergence of structural changes and their impact on the economic security of industrial enterprises in the region as a result of post-conflict transformation. Bulletin of Odessa National University. Series: Economics, 2019. Volume 24, Issue 5 (78). P. 75–81.

14. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye., Martynov A. Methodological principles of diagnosing transformations of the enterprise's economic security system. Bulletin of the Eastern Ukrainian National University named after Volodymyr Dal. 2020. № 6 (262). P. 31-37.

Approbation works

15. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye. System of economic security in modern conditions. Technology-2016: materials of the International Scientific and Technical Conference, April 22-23, 2016, Part II. [compiler: Tarasov V.Yu.]. Severodonetsk: [Eastern Ukrainian National University named after V. Dal], 2016. 243 p.

16. Ivchenko Yu. Objective prerequisites for the development of innovation and investment potential of enterprises. Problems and prospects of entrepreneurship development: Proceedings of the X International Scientific and Technical Conference (Kharkov, November 25, 2016). № 3. 297 p. P. 204-206.

17. Ivchenko Yu., Galgash R. Innovation and investment potential of industrial enterprises and means of its provision. Financial aspects of the development of the state, regions and economic entities: materials of the 4th International Scientific and Technical Conference, May 16-17, 2017. Odesa: Bondarenko. P. 96-97.

18. Ivchenko Yu., Ivchenko Ye. Development of economic security as a fundamental category. Decentralization of public administration in the conditions of Ukraine's integration into the European community: problems and prospects: Materials of the International scientific and technical conference of teachers, employees of universities and scientific organizations, master's students,

postgraduate students, doctoral students, representatives of public organizations, state authorities and local self-government bodies, enterprises and others institutions (Severodonetsk, October 7, 2017). SNU Publishing House named after V. Dalya, 2017. 236 p.

19. Ivchenko Yu. Ensuring the economic security potential of the enterprise in the conditions of post-conflict transformation. National features and world trends of management and administration at the macro, meso, and micro levels of the economy: materials of the IV International Scientific and Practical Conference (Dnipro, November 9, 2019). Dnipro: PDABA, 2019. 236 p. P. 79-81.

20. Ivchenko Yu. Ensuring the economic security potential of the enterprise in the conditions of martial law. Accounting-analytical and organizational-economic support for the development of the region: a collection of abstracts of reports of the 5th international scientific and practical conference (Severodonetsk, April 27, 2022). Eastern Ukrainian National University named after V. Dal, 2022. 153 c. P. 82-83.

ЗМІСТ

ВСТУП	20
РОЗДІЛ 1 ПЕРЕДУМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПОСТКОНФЛІКТНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	28
1.1 Теоретичні аспекти формування інноваційно- інвестиційного потенціалу підприємств в умовах постконфліктної трансформації	28
1.2 Організаційно-економічні передумови розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства	50
1.3 Аналіз впливу інституційних факторів на розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства	69
Висновки до розділу 1	82
РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПОСТКОНФЛІКТНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	86
2.1 Методи та підходи до оцінювання інноваційно- інвестиційного потенціалу підприємства	86
2.2 Аналіз та систематизація впливу ризиків і загроз на діяльність підприємства в умовах постконфліктної трансформації	104
2.3 Вдосконалення методичного підходу до оцінювання інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації	119
Висновки до розділу 2	132

РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПОСТКОНФЛІКТНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	134
3.1 Формування системи цілей управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств в умовах постконфліктної трансформації	134
3.2 Ідентифікація елементів системи забезпечення економічної безпеки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства	148
3.3 Організаційно-економічний механізм управління інноваційно-інвестиційним потенціалом підприємства в умовах постконфліктної трансформації	156
3.4 Модель забезпечення інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства в умовах постконфліктної трансформації	166
Висновки до розділу 3	174
ВИСНОВКИ	177
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	180
ДОДАТКИ	199